

Asianumero

MH 8822/2021

Päivämäärä

18.11.2021

Raportti maakotkan, muuttohaukan, tunturihaukan sekä Oulun ja Lapin länien merikotkien pesinnöistä vuonna 2021

Tuomo Ollila

Muuttohaukan poikaset. Kuva: Pirkka Aalto.

Yleistä

Raportissa kerrotaan maakotkan, muuttohaukan, tunturihaukan ja Pohjois-Suomen (vanhat Oulun ja Lapin läänit) merikotkien pesintätuloksesta vuonna 2021. Useimmissa tapauksissa pesätarkastukset tehtiin käymällä pesällä vain kerran pesimäkauden aikana, kun poikaset olivat rengastusikäisiä. Lisäksi osalla reviireistä tehtiin tarkastuskäynti keväällä pesinnän alkuvaiheessa.

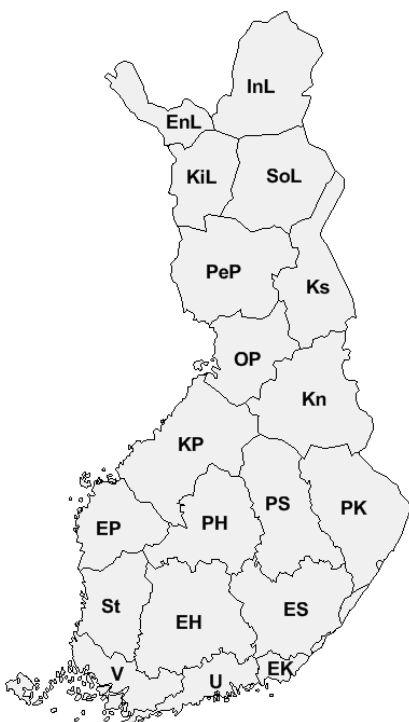
Parilla (asuttu reviiri) tarkoitetaan reviiriä, jolla on todettu rakennettu pesä tai pesintä. Pesinnällä tarkoitetaan, että pesään on vähintään munittu tai siinä on todettu elävät tai kuolleet poikaset.

Tunnetuista maakotkan reviireistä tarkastettiin 91 prosenttia, merikotkan reviireistä 96 prosenttia, muuttohaukan reviireistä 72 prosenttia ja tunturihaukan reviireistä 98 prosenttia.

Maakotkan pesimätulos oli hieman keskimääräistä huonompi, merikotkan keskimääräinen ja muuttohaukan keskimääräinen heikompi. Tunturihaukan pesimätulos on heikentynyt koko 2000-luvun ajan.

Pesätarkastuksiin osallistui kaikkiaan 42 vapaaehtoista lintuharrastajaa ja lisäksi tietoja saatiin muilta luonnossa liikkujilta. Vapaaehtoiset tekivät tarkastuksia kaikkiaan 242 päivänä. Metsähallitus tarkasti helikopterilla poronhoitoalueella kaikkiaan 1 226 pesää, 844 maakotkan pesää sekä vajaa 400 merikotkan, tunturihaukan ja muuttohaukan pesää. Lisäksi lennoilla havainnoitiin kohdalle sattuneet ampuhaukan, piekanan ja sääksen pesät. Uusia pesiä etsittiin lähinnä Metsähallituksen henkilökunnan toimesta.

Aiempien vuosien tapaan Metsähallitus maksoi ilmoitetusta aiemmin tuntemattomasta maa- ja merikotkan pesästä (merikotka Pohjois-Suomessa) 100 euron löytöpalkkion. Tänä vuonna palkkio on maksettu kaikkiaan 17 uudesta maakotkan (11) ja merikotkan (6) pesästä.

Kuva 1. Kartta eliömaantieteellisestä jaosta.

Maakotka

Kannan koko ja levinneisyys

Maakotkan levinneisyys on edelleen selvästi pohjoinen, noin 90 prosenttia tunnetuista reviireistä sijaitsee poronhoitoalueella ja noin 80 prosenttia reviireistä Lapin maakunnan alueella. Rekisterissä oli lokakuussa 2021 kaikkiaan 571 sellaista maakotkareviiriä, joilla on 1970-luvun alun jälkeen todettu ainakin kerran merkkejä maakotkan asumisesta. Vuosina 2017–2021 näistä on ollut ainakin kerran asuttuna 482 reviiriä ja pesintä on todettu samana aikana 351 eri reviirillä. Pesivän maakotkakannan koko on 351–482 paria.

Vuoden aikana löytyi seitsemän uutta maakotkareviiriä, joista vain kaksi löytyi levinneisyyden eteläosista. Vanhoilta reviireiltä löytyi 39 uutta vaihtopesää.

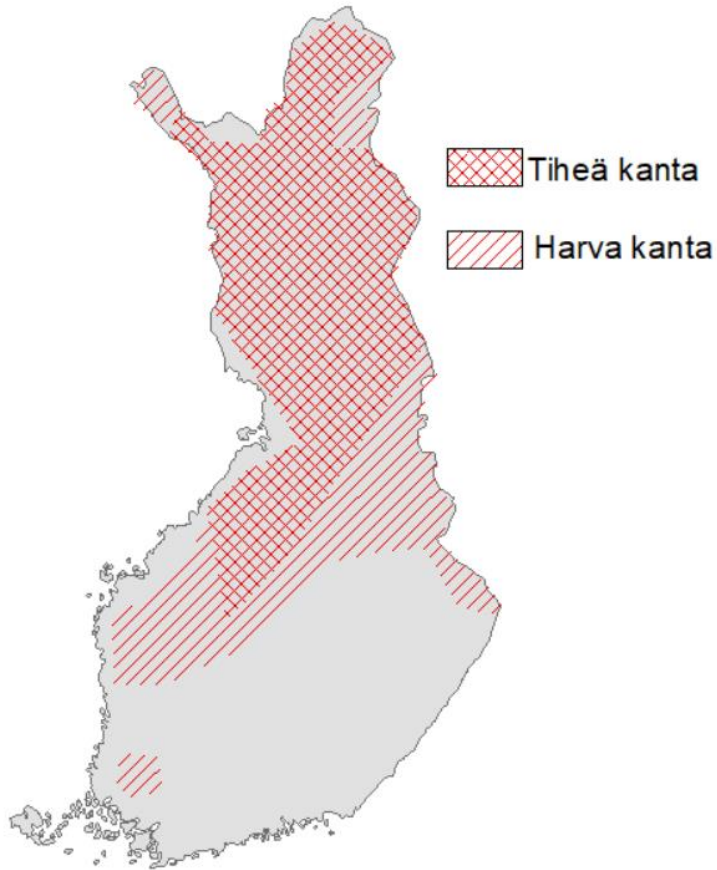
Lähes kaikki maakotkan pesät ovat puussa ja lähes aina männyssä. Muutama pesä on kuusessa, haavassa tai koivussa. Kalliopesiä on todettu kaikkiaan 14 eri reviirillä.

Pesimätulos 2021

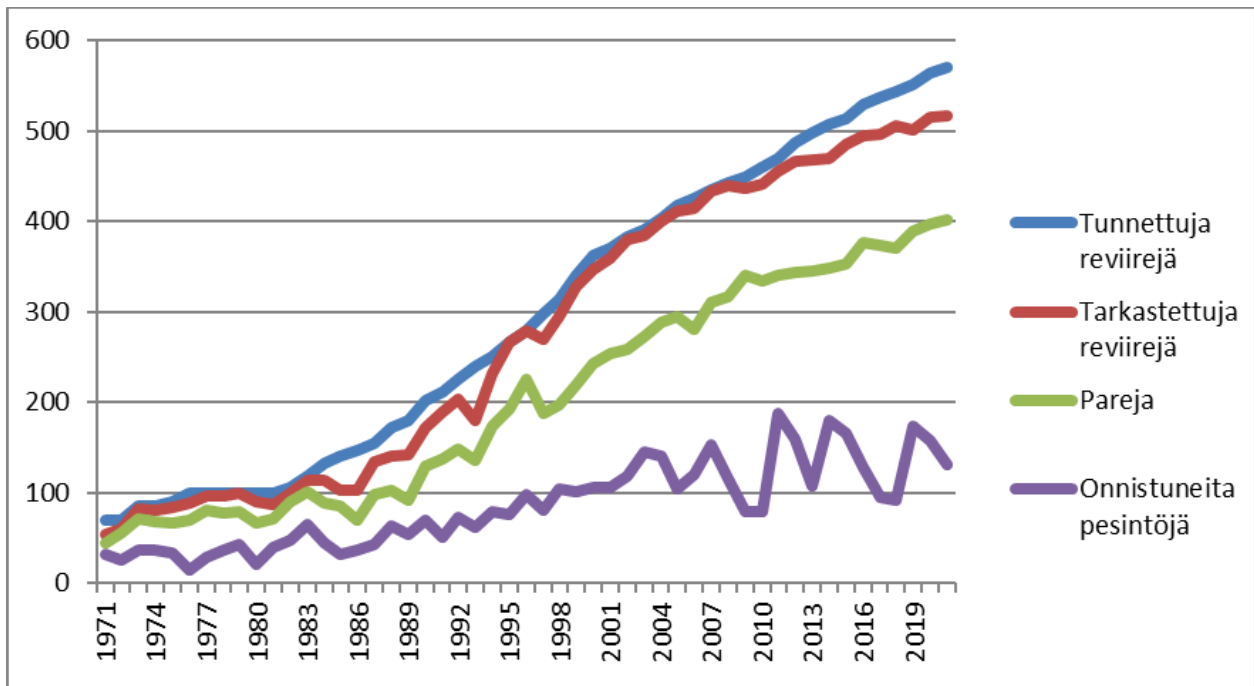
Maakotkan pesintätulos oli Itä-Lapissa ja Suomenselällä muuta Suomea parempi. Pesimätulos oli heikoin pohjoisimmassa Lapissa.

Asuttuja reviirejä todettiin kaikkiaan 401, onnistuneita pesintöjä oli 131 ja niissä todettiin kaikkiaan 144 rengastusikäistä poikasta.

Rengastusikäisiä poikasia/onnistunut pesintä oli 1,10 ja poikasia/asuttu reviiri 0,36. Vastaavat keskiarvot ajanjaksolta 1971–2021 ovat 1,20 ja 0,54.

Kuva 2. Maakotkan levinneisyys vuonna 2021.

Kuva 3. Maakotkan tarkastetut reviirit, parit ja onnistuneet pesinnät 1971–2021.

Taulukko1. Maakotkan pesintätulos eliömaakunnittain vuonna 2021. Ensimmäisissä sarakkeissa ovat eliömaantieteelliset alueet ja kahdessa viimeisessä yhteismäärät vuosina 2021 ja 2020.

Reviirit	EnL	InL	KiL	SoL	PeP	Ks	OP	Kn	KP	EP	PH	PS	PK	St	V	Yhteensä 2021	Yhteensä 2020
Tunnettuja reviirejä	21	104	65	92	84	71	38	31	27	10	17	1	7	2	1	571	564
Asuttuna viiden viimeisen vuoden aikana	16	84	53	83	73	64	31	23	23	9	13	1	6	2	1	482	478
Pesintä viiden viimeisen vuoden aikana	10	49	34	65	55	52	25	18	21	7	8	1	4	1	1	351	351
Asumaton viiden viimeisen vuoden aikana	5	20	12	9	11	7	7	8	4	1	4	0	1	0	0	89	86
Tarkastettuja reviirejä	18	90	59	84	80	69	31	27	24	10	14	1	7	2	1	517	515
Pesää rakennettu	9	56	30	46	42	35	17	8	3	2	3	0	1	2	1	255	218
Asuttu reviiri ilman tunnettua pesää	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Pareja (asuttu reviiri)	14	69	43	76	60	63	24	17	17	5	5	1	5	2	1	401	397

Pesintä	EnL	InL	KiL	SoL	PeP	Ks	OP	Kn	KP	EP	PH	PS	PK	St	V	Yhteensä 2021	Yhteensä 2020
Pesintöjä yhteensä	5	13	13	30	18	28	7	9	14	3	2	1	3	0	0	146	179
Epäonnistuneita pesintöjä	2	1	2	3	2	2	1	2	0	0	0	0	0	0	0	15	21
Onnistuneita pesintöjä	3	12	11	27	16	26	6	7	14	3	2	1	3	0	0	131	158
Rengastusikäisiä poikasia	4	12	11	29	18	29	6	9	16	4	2	1	3	0	0	144	194
Kahden poikasen pesiä	1	0	0	2	2	3	0	2	2	1	0	0	0	0	0	13	36
Poikasia/onnistunut pesintä	1,33	1,00	1,00	1,07	1,13	1,12	1,00	1,29	1,14	1,33	1,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1,10	1,23
Poikasia/pari	0,29	0,17	0,26	0,38	0,30	0,46	0,25	0,53	0,94	0,80	0,40	0,00	0,60	0,00	0,00	0,36	0,49

Rengastettu	EnL	InL	KiL	SoL	PeP	Ks	OP	Kn	KP	EP	PH	PS	PK	St	V	Yhteensä 2021	Yhteensä 2020
Rengastetut																116	150
Värirenkastetut																106	134

Prosentteina	EnL	InL	KiL	SoL	PeP	Ks	OP	Kn	KP	EP	PH	PS	PK	St	V	Yhteensä 2021	Yhteensä 2020
Pareja tarkastetuista	78	77	73	90	75	91	77	63	71	50	36	0	71	100	100	78	78
Onnistuneita pesintöjä asutuista	21	17	26	36	27	41	25	41	82	60	40	0	60	0	0	33	45
Epäonnistuneita pesintöjä asutuista	14	1	5	4	3	3	4	12	0	0	0	0	0	0	0	4	6
Onnistuneita pesintöjä tarkastetuista	17	13	19	32	20	38	19	26	58	30	14	0	43	0	0	25	35
Tarkastettuja tunnetuista reviireistä	86	87	91	91	95	97	82	87	89	100	82	0	100	100	100	91	91

Muuttohaukka

Kannan koko ja levinneisyys

Muuttohaukan levinneisyysalue käsittää Lapin ja Pohjois-Pohjanmaan. Lisäksi yksittäisiä reviirejä on Kainuussa, Keski-Pohjanmaalla ja Pohjois-Karjalassa. Rekisterissä oli lokakuussa 2021 yhteensä 464 sellaista muuttohaukan pesäpaikkaa, joilta on tietoja haukkojen asumisesta 1970-luvun alun jälkeen. Näistä 307 paikkaa on ollut asuttuna ainakin kerran vuosina 2017–2021. Pesintä on todettu samana ajanjaksona 257 paikalla. Pesivien muuttohaukkojen määrä on 257–307 paria. Vaikka uusien reviirien määrä on kasvanut tasaisesti, ei asuttujen reviirien määrä ole kasvanut viimeisen kymmenen vuoden aikana.

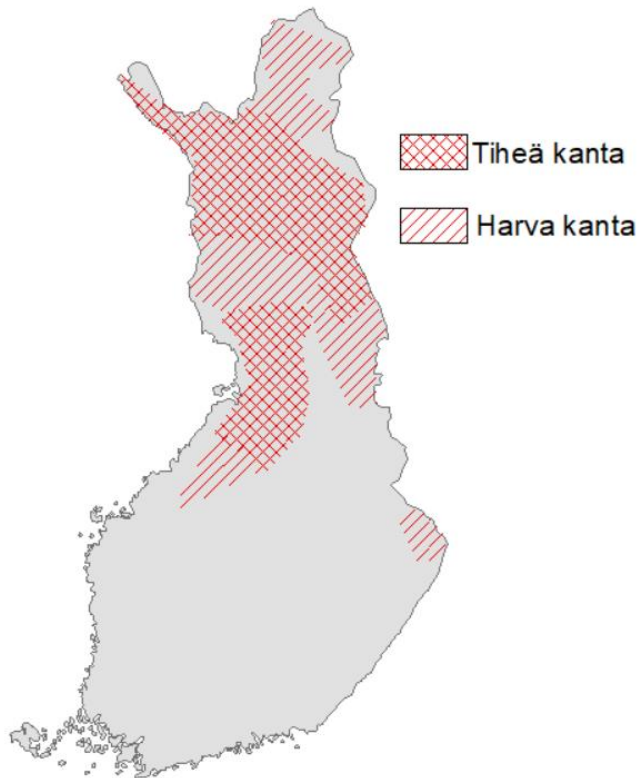
Vuoden aikana löytyi kymmenen uutta muuttohaukkareviiriä ja kaikki ne kaikki löytyivät vanhalta levinneisyysalueelta.

Suurin osa Suomen muuttohaukoista pesii aapasoilla. Kalliopesiä on todettu seurannan aikana 75 eri reviirillä ja ne sijaitsevat Lapin tunturialueella sekä Koillismaalla. Puupesintöjä todetaan lisääntyvässä määrin ja vuosien aikana sellainen todettu noin neljäkymmenellä eri reviirillä kalasääsken, merikotkan, maakotkan ja korpin rakentamissa pesissä. Kerran pesintä on todettu myös suon laidalle puuhun laitetussa pesälaatikossa.

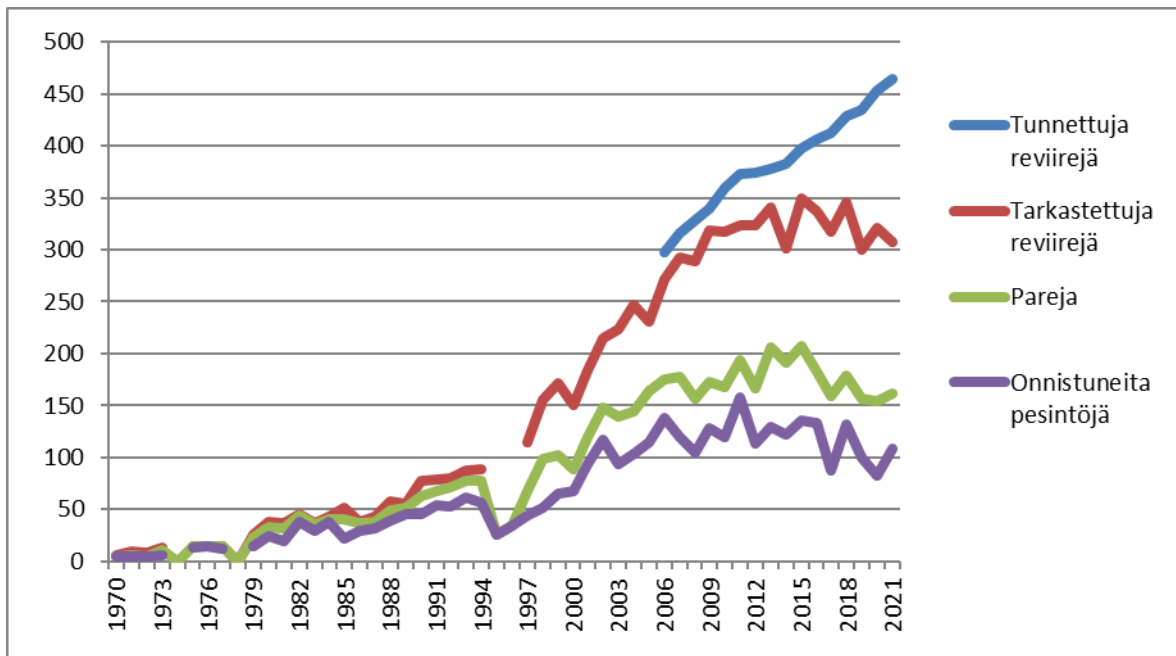
Pesintätulos 2021

Pesintätulos oli hieman edellistä huonoa vuotta parempi. Toukokuun huonot säät ovat varmaan paikallisesti vaikuttaneet pesimätulokseen, mutta kahlaajien vähenemisellä ja sen seurauksena heikommalla ravintotilanteella voi olla merkittävä vaikutus pesintöjen onnistumiseen. Kallioilla pesät ovat paremmin suojassa ja pesinnät onnistuvat niillä keskimäärin paremmin kuin pesinnät soilla.

Asuttuja reviirejä oli kaikkiaan 161. Pesintä onnistui 109 reviirillä ja rengastusikäisiä poikasia oli 240. Poikasia/onnistunut pesintä oli 2,20 ja poikasia/pari 1,49. Vastaavat keskiarvot ajanjaksolla 1970–2021 ovat 2,28 ja 1,71.

Kuva 4. Muuttohaukan levinneisyys vuonna 2021.

Kuva 5. Muuttohaukan tarkastetut reviirit, parit, ja onnistuneet pesinnät 1970–2021.

Taulukko 2. Muuttohaukan pesintätulos eliömaakunnittain vuonna 2021. Ensimmäisissä sarakkeissa ovat eliömaantieteelliset alueet ja kahdessa viimeisessä yhteismäärät vuosina 2021 ja 2020.

Reviirit	EnL	InL	KiL	SoL	PeP	Ks	OP	Kn	KP	EP	PK	Yhteensä 2021	Yhteensä 2020
Tunnettuja reviierejä	28	36	53	127	61	53	69	15	18	1	3	464	453
Asuttuna viiden viimeisen vuoden aikana	20	27	27	72	42	40	50	13	14	0	2	307	314
Pesintä viiden viimeisen vuoden aikana	14	15	22	66	35	36	45	11	12	0	1	257	268
Asumaton viiden viimeisen vuoden aikana	8	9	26	55	19	13	19	2	4	1	1	157	139
Tarkastettuja reviierejä	22	22	37	73	54	35	61	15	11	1	2	333	328
Asuttu reviiiri, emo+t reviiirillä	2	3	2	4	2	3	3	2	4	0	3	28	46
Asuttu reviiiri, pesäkuoppa	2	0	1	0	3	0	1	0	0	0	0	7	6
Asuttu reviiiri, ei pesintää	4	3	3	4	5	3	4	2	4	0	3	35	52
Pareja	12	10	15	33	22	20	29	6	11	0	3	161	156

Pesintä	EnL	InL	KiL	SoL	PeP	Ks	OP	Kn	KP	EP	PK	Yhteensä 2021	Yhteensä 2020
Pesintöjä yhteensä	8	7	12	29	17	17	25	4	7	0	0	126	104
Haudonta	0	0	0	2	2	1	0	0	0	0	0	5	8
Epäonnistuneita pesintöjä	1	0	0	3	5	2	0	0	1	0	0	12	11
Onnistuneita pesintöjä	7	7	12	24	10	14	25	4	6	0	0	109	85
Rengastusikäisiä poikasia	14	16	27	53	20	27	56	11	16	0	0	240	197
Poikasia/onnistunut pesintä	2	2,285 714	2,25	2,208 333	2,00	1,93	2,24	2,75	2,67	0	0	2,20	2,32
Poikasia/pari	1,17	1,60	1,80	1,61	0,91	1,35	1,93	1,83	1,45	0	0	1,49	1,26

Rengastettu	EnL	InL	KiL	SoL	PeP	Ks	OP	Kn	KP	EP	PK	Yhteensä 2021	Yhteensä 2020
Rengastetut												177	160
Väriengastetut												102	0

Prosentteina	EnL	InL	KiL	SoL	PeP	Ks	OP	Kn	KP	EP	PK	Yhteensä 2021	Yhteensä 2020
Pareja tarkastetuista	55	45	41	45	41	57	48	40	100	0	150	48	48
Onnistuneita pesintöjä asutuista	58	70	80	73	45	70	86	67	55	0	0	68	54
Epäonnistuneita pesintöjä asutuista	25	0	0	75	100	0	0	0	25	0	0	34	21
Onnistuneita pesintöjä tarkastetuista	32	32	32	33	19	40	41	27	55	0	0	33	26
Tarkastettuja tunnetuista reviiereistä	79	61	70	57	89	66	88	100	61	100	67	72	72

Merikotka, Pohjois-Suomi

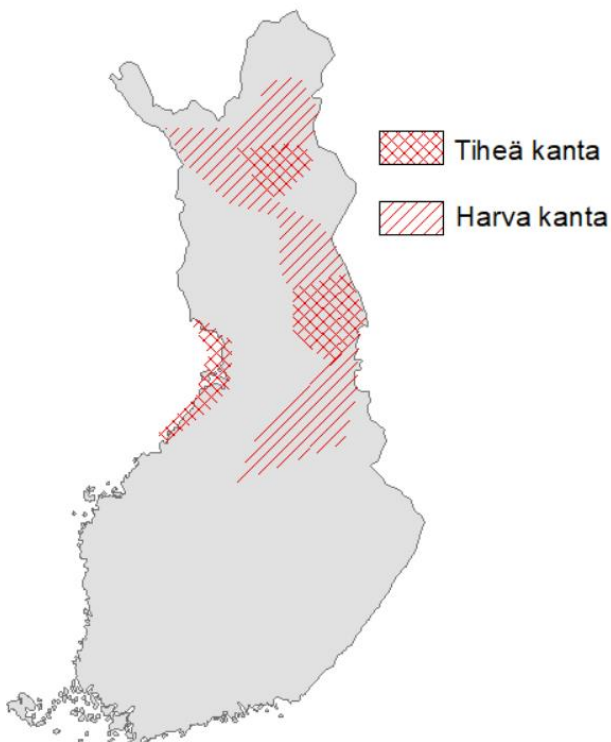
Kannan koko ja levinneisyys

Pohjois-Suomesta tunnettiin lokakuun lopussa 2021 kaikkiaan 178 sellaista merikotkareviiriä, joilla on vuoden 1977 jälkeen ollut merkkejä merikotkien asumisesta. Näistä 156 reviiriä on ollut asuttuna ainakin kerran vuosina 2017–2021, ja samana aikana pesintä on todettu 145 eri reviirillä. Pohjois-Suomen pesivän merikotkakannan koko vuonna 2021 on 145–156 paria.

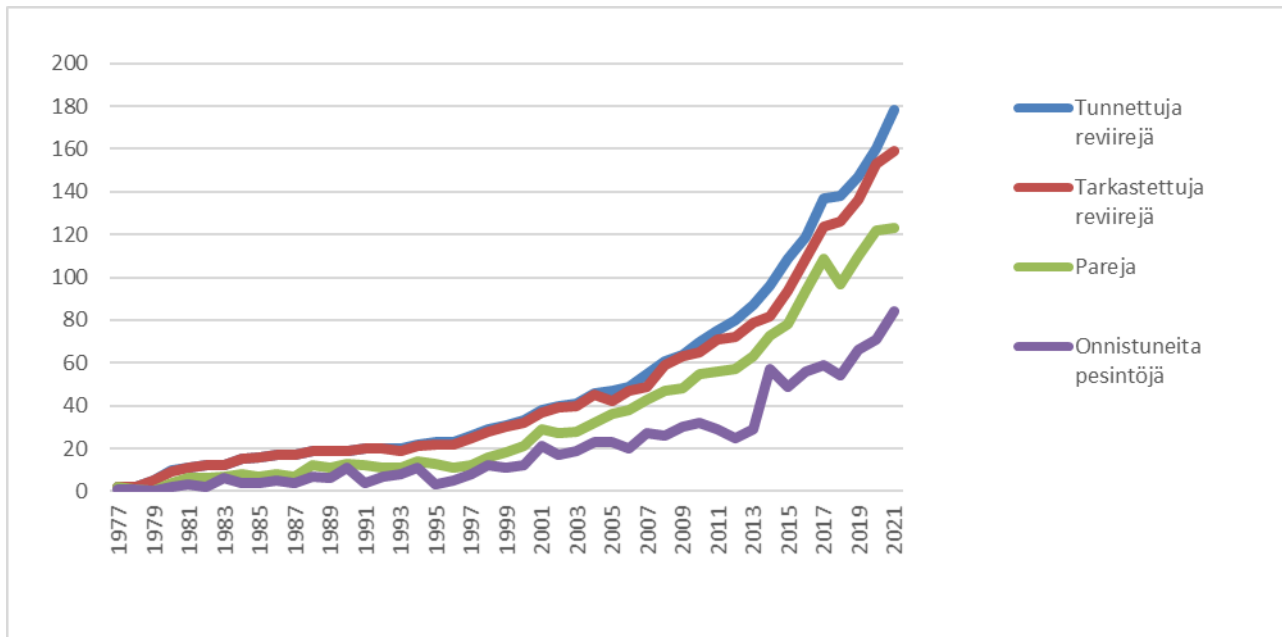
Vuoden aikana löytyi 18 uutta merikotkareviiriä, suurin osa Inarin ja Koillismaan alueelta. Merikotkien esiintymisalue laajenee vuosi vuodelta ja lähivuosina uusia reviirejä löydetään vielä nyt tyhjältä alueelta Etelä- ja Länsi-Lapista.

Pesintätulos 2021

Pesintätulos oli keskinkertainen, ja pohjoisessa pesinnät onnistuivat heikommin kuin etelämpänä. Tarkastetuista reviireistä asuttuja oli 123 ja onnistuneita pesintöjä 84. Rengastusikäisiä poikasia todettiin kaikkiaan 117. Poikasia/onnistunut pesintä oli 1,39 ja poikasia/pari 0,95. Vastaavat keskiarvot ajanjaksolta 1977–2021 ovat 1,41 ja 0,85.

Kuva 6. Merikotkan levinneisyys Pohjois-Suomessa 2021.

Kuva 7. Merikotkan tarkastetut reviiirit, parit ja onnistuneet pesinnät Pohjois-Suomessa 1977–2021.

Taulukko 3. Merikotka pesintätulos eliomaakunnittain Pohjois-Suomessa vuonna 2021. Ensimmäisissä sarakkeissa ovat eliomaantieteelliset alueet ja kahdessa viimeisessä yhteismäärät vuosina 2021 ja 2020.

Reviirit	EnL	InL	SoL	KiL	PeP	Ks	OP	Kn	KP	Yhteensä 2021	Yhteensä 2020
Tunnettuja reviierejä	5	15	63	5	8	39	24	12	7	178	160
Asuttuna viiden viimeisen vuoden aikana	5	14	57	4	7	33	18	11	7	156	148
Pesintä viiden viimeisen vuoden aikana	5	12	52	4	7	31	17	11	6	145	134
Asumaton viiden viimeisen vuoden aikana	0	1	6	1	1	6	6	1	0	22	12
Tarkastettuja reviierejä	5	14	57	5	8	35	16	12	7	159	153
Pesää rakennettu	2	4	17	0	2	7	2	2	2	38	47
Asuttu reviiiri ilman tunnettua pesää	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Pareja	3	13	45	2	6	29	12	8	5	123	122

Pesintä	EnL	InL	SoL	KiL	PeP	Ks	OP	Kn	KP	Yhteensä 2021	Yhteensä 2020
Pesintöjä yhteensä	1	9	28	2	4	22	10	6	3	85	75
Epäonnistuneita pesintöjä	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1	4
Onnistuneita pesintöjä (poikaset)	1	9	27	2	4	22	10	6	3	84	71
Poikasia (iso+pieni)	2	11	32	2	7	32	17	10	4	117	102
Poikasia/onnistunut pesintä	2,00	1,22	1,19	1,00	1,75	1,45	1,70	1,67	1,33	1,39	1,44
Poikasia/pari	0,67	0,85	0,71	1,00	1,17	1,10	1,42	1,25	0,80	0,95	0,84

Prosentteina	EnL	InL	SoL	KiL	PeP	Ks	OP	Kn	KP	Yhteensä 2021	Yhteensä 2020
Pareja tarkastetuista	60	93	79	40	75	83	75	67	71	77	80
Onnistuneita pesintöjä asutuista	33	69	60	100	67	76	83	0	60	68	58
Epäonnistuneita pesintöjä asutuista	0	0	2	0	0	0	0	0	0	1	3
Onnistuneita pesintöjä tarkastetuista	20	64	47	40	50	63	63	50	43	53	46
Tarkastettuja tunnetuista reviiireistä	100	93	90	100	100	90	67	100	100	89	96

Tunturihaukka

Kannan koko ja levinneisyys

Tunturihaukan levinneisyysalue käsittää pohjoisimman Lapin tunturialueet eikä levinneisydessä ole tapahtunut isoja muutoksia viimeisten vuosikymmenten aikana. Rekisterissä oli lokakuun lopussa 2021 kaikkiaan 47 sellaista tunturihaukkareviiriä, joilla on ollut merkkejä tunturihaukkojen asumisesta vuoden 2000 jälkeen. Näistä 26 reviiriä on ollut asuttuna vuosina 2017–2021. Pesintä on todettu vastaavana aikana 16 eri reviirillä.

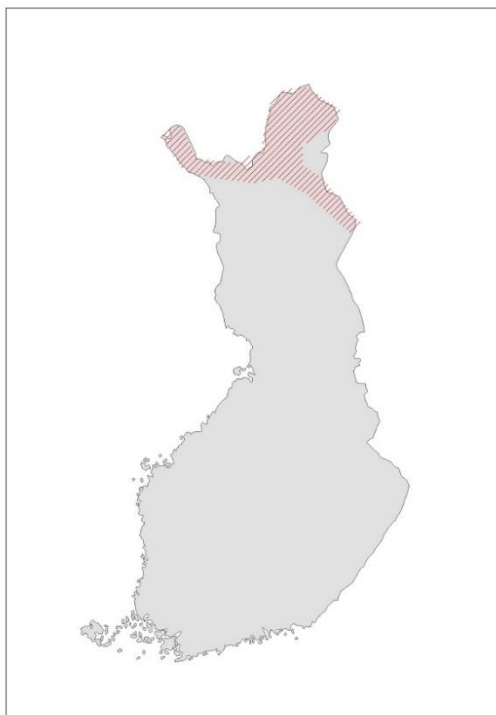
Pesivän kannan koko on 16–26 paria.

Lähes kaikki Suomen tunturihaukat pesivät kalliolla; puupesintä on todettu yhdeksällä eri reviirillä joko korpin, maakotkan tai piekanan rakentamassa pesässä.

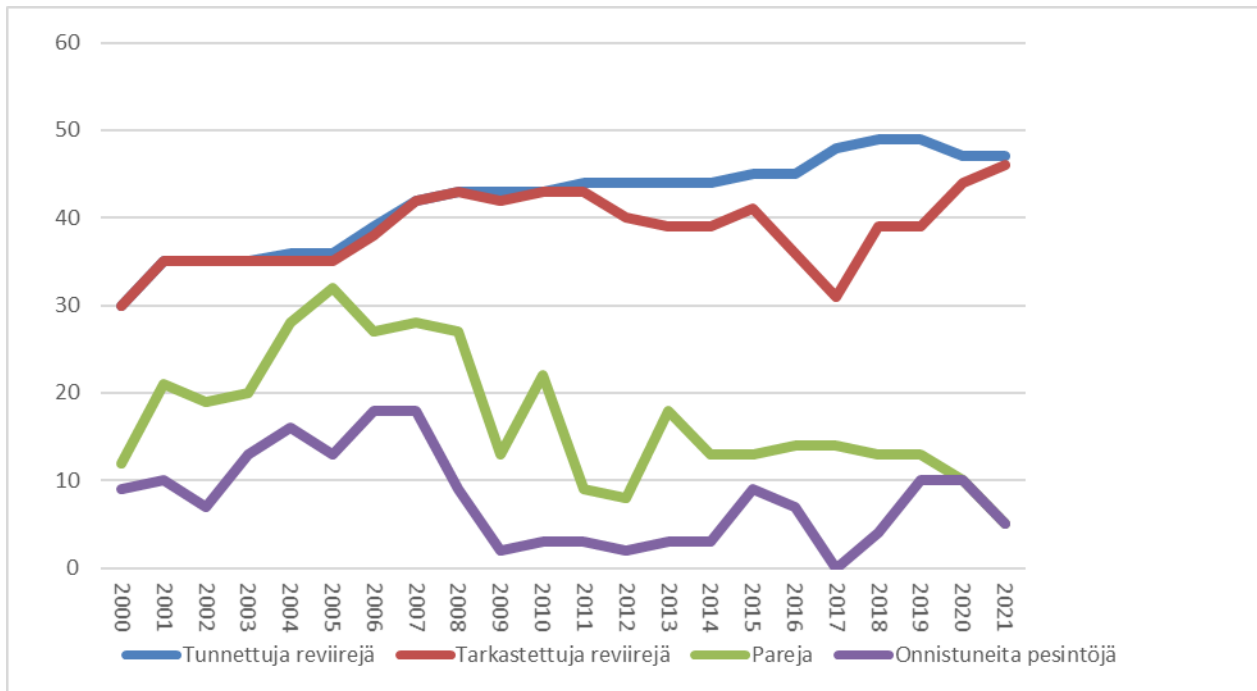
Pesintätulos 2021

Tunturihaukkojen pesintätulos oli heikompi kuin vuonna 2020. Tunturihaukan pesintä alkaa jo talvella, jolloin sen ravinto koostuu lähes yksinomaan riekoista ja niiden määrä vaikuttaa suoraan pesintätulokseen. Tarkastuksissa todettiin 8 asuttua reviiriä ja viisi onnistunutta pesintää ja niissä yhteensä 10 poikasta.

Poikaisia onnistunut/pesintä oli 2,80 ja poikasia/asuttu reviiri 1,75. Vastaavat luvut ajanjaksolla 2000–2021 ovat keskimäärin 2,53 ja 1,18.

Kuva 8. Tunturihaukan levinneisyys Suomessa.

Kuva 9. Tunturihaukan tarkastetut reviirit, parit ja onnistuneet pesinnät 2000–2021.

Taulukko 4. Tunturihaukan pesintätulos kunnittain vuonna 2020. Ensimmäisissä sarakkeissa ovat kunnat ja kahdessa viimeisessä yhteismäärät vuosina 2021 ja 2020.

Reviirit	Enontekiö	Inari	Utsjoki	Muu	Yhteensä 2021	Yhteensä 2020
Tunnettuja reviirejä	9	19	17	2	47	47
Asuttuna viiden viimeisen vuoden aikana	6	7	13	0	26	27
Pesintä viiden viimeisen vuoden aikana	1	5	10	0	16	20
Asumaton viiden viimeisen vuoden aikana	3	12	4	2	21	20
Tarkastettuja reviirejä	9	18	17	2	46	44
Emo(t) reviirillä	1	0	2	0	3	3
Pareja	1	2	5	0	8	13

Pesintä	Enontekiö	Inari	Utsjoki	Muu	Yhteensä 2021	Yhteensä 2020
Pesintöjä yhteensä	0	2	3	0	5	10
Epäonnistuneita pesintöjä	0	0	0	0	0	0
Onnistuneita pesintöjä	0	2	3	0	5	10
Rengastusikäiset poikaset	0	5	9	0	14	22
Poikasia/onnistunut pesintä	0,00	2,50	3,00	0,00	2,80	2,20
Poikasia/pari	0	2,50	1,80	0,00	1,75	1,69

Prosentteina	Enontekiö	Inari	Utsjoki	Muu	Yhteensä 2021	Yhteensä 2020
Pareja tarkastetuista	11	11	29	0	17	30
Onnistuneita pesintöjä asutuista	0	0	60	0	63	77
Epäonnistuneita pesintöjä asutuista	0	0	0	0	0	0
Onnistuneita pesintöjä tarkastetuista	0	11	18	0	11	23
Tarkastettuja tunnetuista reviireistä	100	95	100	100	98	94

Kiitokset

Kiitokset kaikille pesätarkastuksiin osallistuneille vapaaehtoisille, nimeltä mainituille sekä kaikille muille tarkastus- ja suojelutyöhön osallistuneille!

Maakotka: Antero Autio, Antti Pöllänen, Ari Lyytikäinen, Ari Rivasto, Ari-Pekka Auvinen, Arto Komulainen, Harri Perälä, Jaakko Junikka, Jani Pihlman, Jani Suua, Jani Vuorus, Jarmo Ahtinen, Jouni Lamminmäki, Juha Haikola, Jukka-Pekka Taivalmäki, Jyrki Mäkelä, Kai Leppimäki, Kalevi Tunturi, Kari Ketola, Matti Suopajarvi, Mikko Hänninen, Olli Neulaniemi, Olli-Pekka Karlin, Pekka Peltoniemi, Pertti Koskimies, Raimo Koskenkorva, Risto Sulkava, Seppo Ojala, Seppo Vähätalo, Sven Jungell, Tuomo Puutio, Turo Tuomikoski, Veikko Korhonen ja Vesa Hyyryläinen.

Muuttohaukka: Antero Autio, Antti Pöllänen, Ari-Pekka Auvinen, Erik Saarnio, Esko Pasanen, Hannu Tunturi, Inga Kujala, Ismo Kreivi, Jani Suua, Jani Vuorus, Jarmo Ahtinen, Juha Lohela, Jyrki Mäkelä, Kai Pynssi, Kalevi Tunturi, Kristiina Rintamäki, Laura Oinas, Markku Hukkanen, Matti Suopajarvi, Olli-Pekka Karlin, Pekka Paarman, Pekka Peltoniemi, Pertti Koskimies, Pirkka Aalto, Susanna Tuomainen, Vesa Hyyryläinen ja Ville Jäntti.

Merikotka: Ari-Pekka Auvinen, Heikki Kainulainen, Jani Suua, Jarmo Ahtinen, Jouni Lamminmäki, Jukka Ylikarjula, Jyrki Mäkelä, Kai Leppimäki, Markku Hukkanen, Matti Suopajarvi, Mikko Hänninen, Olli-Pekka Karlin, Pekka Peltoniemi, Seppo Vähätalo, Tuomo Puutio ja Vesa Hyyryläinen.

Tunturihaukka: Pertti Koskimies.